

SMĚRNICE O FORMACI

1. Tato směrnice o formaci byla vydána Řádovou synodou z pověření Generální kapituly jako rámcový zákon pro specifické právo kongregací (srov. GK 1990 a GK 2000).
2. V předložené právní úpravě spadají pod označení „Směrnice o formaci“ předpisy o mnišské formaci noviců a bratrů s časnými sliby, neustálá další formace stejně jako i filosoficko-teologické studium v Cisterciáckém řádu.
3. Předloženou směrnicí o formaci je třeba se řídit při formaci řeholníků v celém Cisterciáckém řádu, třebaže jednotlivé kongregace a kláštery, jež nejsou inkorporovány do žádné kongregace, musí vyhotovit vlastní specifickou směrnici o formaci (viz kán. 650§1 a §§659-661 CIC a č. 85 pokynu Potissimum Institutioni).
4. Vše, co se v této směrnicí o formaci stanoví o mniších, platí rovným právem pro mnišky, ledaže by obecné církevní právo určovalo jinak nebo by něco jiného plynulo z povahy věci.
5. Dosud platné obyčeje, které jsou v rozporu s předpisy této směrnice o formaci, se zcela ruší a nesmí se v budoucnosti opět obnovit.
6. Formaci musí představení a řeholníci v Cisterciáckém řádu věnovat největší pozornost, poněvadž o ni se opírá Řád v životě i činnosti a na pečlivé formaci se zakládá prospívání a budoucnost Řádu.

ČÁST PRVNÍ MÍSTA FORMACE

7. Kanonicky zřízený samostatný klášter má z tradice právo sám formovat své novice v klášteře, vůči němuž se skládají sliby.
8. Podle článku 11 této směrnice o studiu je možno, při zachování právních předpisů, zřídit závislý klášter jako místo formace.
9. Kongregace nebo klášter Řádu je oprávněn zřídit filosoficko-teologickou vysokou školu, přičemž se zachovají právní pokyny vydané biskupskou konferencí dané země vztahující se na vzdělání kněží i ostatní právní předpisy (kán. 242 CIC).
10. Při zachování předpisu článku 7 je dovoleno zřídit formační dům nebo pokračovat v jeho činnosti jen tehdy, pokud budou splněny následující požadavky:
 - a) daný formační dům musí sloužit ku prospěchu formovaných a být způsobilé k duchovnímu životu a studiu.
 - b) musí tam být odpovídající a způsobilé společenství, v němž žijí schopní a zkušení vychovatelé a učitelé, kteří i co do počtu dostačují na vlastní úkoly formačního domu.
 - c) k dispozici musí být knihovna a ostatní učební pomůcky a pomocné prostředky, které jsou podle druhu studia a oboru studia potřebné k osvojení si a odpovídajícímu prohloubení obsahu učiva přiměřeně k oprávněným nárokům a požadavkům současnosti.
11. Je nutno - při zachování předpisu článku 27 - aby zřízení nového formačního domu, jeho přenesení a zrušení bylo provedeno písemným úředním výnosem:
 - úřední výnos předsedajícího opata kongregace v návaznosti na souhlas jeho rady u klášterů, které patří do některé kongregace.
 - úřední výnos generálního opata v návaznosti na souhlas jeho rady u klášterů, které nejsou inkorporovány do žádné kongregace.

Jedno vyhotovení výnosu předsedajícího opata je nutno bez zbytečného odkladu zaslat generálnímu opatovi.

12. Představený, o němž se hovoří v článku 11, nesmí dát souhlas písemným úředním výnosem, pokud předtím není přesvědčen, že podmínky vyžadované právem byly přesně splněny.
13. Pokud v některém klášteře nejsou zajištěny předpoklady uvedené v článku 10, je nutno novice, případně studenty, poslat k formaci do některého jiného klášteře Řádu, aby tím bylo účinně postaráno o jejich solidní formaci, jež zde musí být nejvyšším zákonem.
14. Provádění této směrnice o studiu se prověří obvykle při řádné visitaci. Proto musí visitátor této otázky věnovat největší pozornost a vše, co se týká formace, přesně zaznamenat ve zvláštním oddílu.
15. Visitátor je povinen zaslat samostatnou zprávu o formaci bez zbytečného odkladu po visitaci předsedajícímu opatovi, případně generálnímu opatovi.

ČÁST DRUHÁ VEDENÍ A USPOŘÁDÁNÍ FORMACE

16. Všichni členové společenství musí při formačním úsilí spolupůsobit každý podle svých možností prostřednictvím příkladu života a prostřednictvím modlitby (srov. kán. 652 §4 CIC). Proto jsou představení povinni, nakolik se to dá poznat, nechat přebývat v noviciátu nebo studijním domě jen takové řeholníky, kteří dávají dobrý příklad prostřednictvím své horlivé snaze o věrný řeholní život (srov. kán. 554§3 CIC 1917).
17. Všichni představení, o nichž se níže hovoří v jednotlivostech, podléhají povinnosti moudře dbát o formaci řeholníků při zachování právních předpisů, podporovat jejich utváření a účinně mu napomáhat.
18. Generální kapitula Řádu nebo - pokud tato nezasedá - generální opat se svou radou má právo dbát moudře o dodržování této směrnice o studiu a účinně napomáhat jejímu provádění.
19. V každém jednotlivé kongregaci má kongregační kapitula nebo - pokud tato nezasedá - předsedající opat se svou radou povinnost účinně napomáhat formaci řeholníků ve své kongregaci a dbát o provádění směrnice o studiu Řádu i směrnice o studiu kongregace.
20. §1 Opat, který podle naší víry zastává v klášteře místo Kristovo, je otcem celé klášterní rodiny a prvním mezi svými spoluslužebníky. Proto je také zodpovědným na prvním místě za jejich duchovní a duševní formaci. Jemu přináleží prvotní právo a povinnost vyučovat své syny.
§2 Co opat není s to v této souvislosti sám vykonat, má za povinnost bez váhání svěřit důvěryhodným osobám, které jeho dílo pod jeho vedením doplní.
§3 Při výběru pomocníků pro formaci má opat za povinnost hledět si především toho, aby vybral nejlepší mnichy, kteří jsou věrni řeholním slibům, dobře poučení v oborech posvátné nauky, kteří jsou horlivého ducha a obdařeni i přirozenými talenty.

Formace noviců

21. Novicmistrem je bratr se slavnými sliby, který všemi silami usiluje o to, aby novicové hlas Boží, který je přivedl k jejich klášteru, lépe poznali, aby se cvičili ve způsobu života svého klášteře a v jeho duchu utvářeli srdce a smýšlení. S tímto je třeba prozkoušet jejich motivaci a způsobilost.

22. Smysl noviciátu vyžaduje, aby novicové byli vychováváni pod vedením magistra, jemuž je pod opatovou autoritou vyhrazeno vedení noviců.
23. §1 Co se týče předmětů výuky v noviciátu, je třeba zachovat následující:
- Uvedení do mystéria Kristova.
 - Uvedení do Písma sv., zvláště pak do výkladu žalmů.
 - Uvedení do liturgie.
 - Vyložení Řehole sv. Otce Benedikta.
 - Vyložení konstitucí Řádu a kongregace nebo kláštera.
 - Teologie duchovního života (asketika a mystika).
 - Dějiny a spiritualita našeho Řádu.
 - Liturgický zpěv.

§2 V těchto oborech je třeba dodržet alespoň 12 hodin za týden, pokud noviciát netrvá déle než jeden rok.

24. Výuku v noviciátě je nutno vykonávat pomocí dobře připravených členů Řádu, kterým v tom nebrání jiné úkoly. Odtud tedy tito mají být s to vykonávat svou službu plodně a pravidelně.

Formace bratrů s časnými sliby

25. §1 Magistrem bratrů s časnými sliby je bratr se slavnými sliby. On zdokonaluje ducha bratrů s časnými sliby pomocí vhodných nabádání a poučení v mnišském životě a jeho ctnostech. Vede bratry s časnými sliby v mezích vymezených moudře opatem.
26. Funkci magistra bratrů s časnými sliby lze spojit s jiným úkolem, jen když zbude dostatek času k dobrému splnění obou závazků.
27. Po prvních slibech se musí zdokonalovat formace všech bratrů s časnými sliby, a to ve způsobu života, který je klášteru vlastní, aby byli přiváděni k plnější účasti na životě kláštera a mohli se lépe podílet na jeho poslání. Proto je nutno vydat konkrétní předpisy pro tento úsek formace ve směrnících o formaci v jednotlivých kongregacích a kláštorech.
28. Dráha klášterní formace do prvních až do slavných slibů se sice může ubírat různými cestami, musí se však dovršit se zřetelem ke svému cíli. Klášter sám je tou školou, v níž se člověk učí sloužit Pánu, a celé společenství při utváření spolupůsobí, když bere vážně klášterní a bratrský život.

Trvalá formace

29. Po celý život jsou řeholníci povinni se pečlivě věnovat své duchovní, intelektuální a praktické neustálé formaci. Podle předpisu pokynu Potissimum Institutioni č. 66-71 mají jednotlivé kongregace a kláštery, jež jsou do Řádu inkorporovány přímo, závazek stanovit a uvést do praxe vlastní, pro sebe vhodné směrnice o neustálé formaci.
30. Představení musí při zachování klášterní kázně poskytnout řeholníkům zaštitění a čas k jejich trvalé další formaci.

Filosoficko-teologická studium

32. §1 Bezprostřední řízení studia je svěřeno studijnímu pověřenci (prefektu). Tento prefekt je zodpovědný za jeho uspořádání a kázeň a je v čele profesorů a studentů v tom, co se týká studia, přednášek a cvičení.
§2 Prefektem je bratr se slavnými sliby, u kterého je spolehlivá nauka a obsáhlé vzdělání. Je třeba, aby ve všem, co se studia týká, byl maximálně zběhlý, aby se vyznačoval dobrým a spravedlivým úsudkem, napomáhal pokoji a svornosti, aby upřímně poslouchal vůli opata a aby láskyplně zacházel se studenty.
33. Duchovní utváření a intelektuální vzdělání studentů je třeba uvádět harmonicky vzájemně v soulad. Obojí se musí tak uspořádat, aby studenti podle svých vloh dospěli k žádoucí lidské zralosti a současně aby vrůstali do ducha evangelia a úzkého spojení s Kristem (srov. kán. 244 CIC).
34. Všem kněžím našeho Řádu se po dovršení teologického studia naléhavě doporučuje rok pastorage. V něm se pod odborným vedením připravují na specifická apoštolská díla svého kláštera.
35. Za učitele ve filosofických, teologických a církevně právních vědeckých disciplínách smí opat po vyslechnutí své rady jmenovat jen takové mnichy, kteří vynikají svými ctnostmi a získali doktorát nebo licenciát na některé z universit nebo fakult uznávaných Sv. stolcem (srov. kán. 253 §1 CIC).
36. Je třeba se postarat o to, aby byly v následujících oborech jmenováni vždy jiní učitelé: Písmo sv., dogmatická teologie, morální teologie, liturgika, filosofie, církevní právo, církevní dějiny a další obory, jež je třeba vyučovat vždy jim příslušejícími metodami.
37. §1 Opat se podle možností postará o to, aby poslal způsobilé mnichy na vyšší studium, tak aby klášteru nikdy nechyběli učitelé, kteří dosáhli žádoucího akademického titulu k schopnosti převzít učitelské úkoly (srov. kán. 253 §2 CIC).
§2 Představeným se doporučuje, aby posílali způsobilé mnichy do Mezinárodní koleje sv. Bernarda v Římě, aby odtamtud mohli studovat na papežských universitách.
§3 V případě, že v kláštorech není možné zřídit samotný studijní dům, musí se představení postarat o to, aby bratři, zvláště bratři určení ke kněžství, byli posláni do vzdělávacího ústavu, u kterého je známo zdravé katolické učení.
38. Ostatní potřebná nařízení a ustanovení o jmenování novicmistra, magistra bratrů s časnými sliby a prefekta studentů musí provést zvláštní právo kongregací nebo klášterů přímo inkorporovaných do Řádu, a to při zachování právních předpisů.
39. Tato zde předepsaná směrnice o formaci se musí ve všech svých fázích uplatňovat u všech noviců plně a bez výjimky. Žádný představený si nesmí dovolit od ní dispenzovat nebo ji zkracovat, ať už kvůli hrozící nebo tísnivé nouzové situaci či kvůli nabízejícímu se užítku.

ZÁVĚR

40. Se zřetelem k této směrnici o studiu Cisterciáckého řádu musí kongregace a kláštery přímo inkorporované do Řádu vypracovat směrnici o studiu doplňující specifické právo, která též musí pevně stanovit konkrétní prováděcí pokyny.